

Врз основа на член 27 став (1) од Законот за здравствената заштита („Службен весник на Република Македонија“ број 43/12, 145/12, 87/13, 164/13, 39/14 и 43/14), министерот за здравство донесе

У П А Т С Т В О
ЗА ПРАКТИКУВАЊЕ НА МЕДИЦИНА ЗАСНОВАНА НА ДОКАЗИ
ПРИ ВИСЦЕРАЛНИ ПОВРЕДИ ВО ДЕТСКА ВОЗРАСТ

Член 1

Со ова упатство се пропишува третманот на висцералните повреди во детска возраст.

Член 2

Начинот на третманот на висцералните повреди во детска возраст е даден во прилог, кој е составен дел на ова упатство.

Член 3

Здравствените работници и здравствените соработници ја вршат здравствената дејност на третман на висцералните повреди во детска возраст, по правило согласно ова упатство.

По исклучок од став 1 на овој член, во поединечни случаи по оценка на докторот, може да се отстапи од одредбите на ова упатство, со соодветно писмено образложение за причините и потребата за отстапување и со проценка за натамошниот тек на третманот, при што од страна на докторот тоа соодветно се документира во писмена форма во медицинското досие на пациентот.

Член 4

Ова упатство влегува во сила наредниот ден од денот на неговото донесување.

Бр. 07-2921/1
12 март 2014 година
Скопје

МИНИСТЕР
Никола Тодоров

ВИСЦЕРАЛНИ ПОВРЕДИ ВО ДЕТСКА ВОЗРАСТ

МЗД Упатство
30.4.2010

- Основни податоци
- Симптоми и дијагноза
- Третман
- Референци

ОСНОВНИ ПОДАТОЦИ

- Висцералните повреди кај децата најчесто се резултат на тапа траума, предизвикана од сообраќајна несреќа или од паѓање.
- Доколку механизмот на траумата и симптомите на детето сугерираат висцерална повреда, детето треба да се препрати во референтен центар.
- Крвавењето од висцералните органи е често во детската возраст. Најчести висцерални повреди се: руптура на слезена, црн дроб или бубрег. Најчести белодробни повреди се пневмоторакс и белодробна контузија. Повредите на панкреасот и на цревата се поретки. Повреди на срцето или на големите крвни садови се вистинска реткост во детска возраст.

СИМПТОМИ И ДИЈАГНОЗА

- Основен симптом на тапата абдоминална траума е болката. При преглед на мевот, треба да се бараат знаци за абдоминална контузија (на пр. модринки каде стои сигурносниот појас). Мевот секогаш е болен на палпација. Повредите на градниот кош се асоцирани со отежнато дишење (диспнеја).
- Знаците за крвавење кај децата можат да се различни од оние кај возрасните:
  - Нискиот крвен притисок и забрзаниот пулс, како знаци за артериска инсуфициенција, не се секогаш присутни кај децата. Но, сигнификантно крвавење, секогаш е асоцирано со намалена периферна циркулација.
  - Децата можат да го одржуваат пулсот и при губиток на една четвртина од крвниот волумен, но во тие случаи пулсот значително ќе биде забрзан.
- Затоа, при проценка на повреденото дете важна е проценка на температурата на екстремитетите, бледило на кожата и силината на периферниот пулс.
- Дијагнозата на внатрешно крвавење е базирана на клинички испитувања. Количината на крвавењето може да се процени од клиничките знаци, а подоцна од вредностите на хематокритот. Механизмот на повредата, заедно со клиничките знаци и општата состојба, се есенцијални во процената на тежината на крвавењето.
- Најважна дијагностичка инвестиација кај висцералната траума на дете е контрастниот КТ скен. Нема јасни докази за предноста од ултрасонографските инвестиции.(1)

ТРЕТМАН

- Иако третманот на висцералните повреди кај децата, главно, е конзервативен, од исклучителна важност е брзиот транспорт на детето до референтна институција, каде е можен оперативен третман и следење во интензивна нега.
- Првата помош кај децата со висцерална повреда се состои во давање на физиолошки раствор преку интравенозен пристап, којшто итно треба да се обезбеди. Ако времето на транспорт е кусо, а детето е хемостабилно, нема потреба од венска линија.
  - Ако транспортот е долг или ако детето е хемодинамски нестабилно, мора да се обезбеди венска линија, подобро две, со употреба на широки венски канили.

- Интраосална инфузија е алтернатива во ургентни случаи. Се забодува дебела канила во коскената срцевина на проксималната тибија. Се разбира, оваа процедура не е лесна, особено кај мали деца.
- Деца кои се хемодинамски нестабилни, изгубиле најмалку една четвртина од крвниот волумен (20мл/кг од телесната маса). Најмалку оваа количина на физиолошки раствор треба бргу да се инфундира, бидејќи со тоа нема да се наруши циркулаторниот волумен.
- Повеќе од 90% од тапите повреди на слезената и на црниот дроб во детска возраст се третираат конзервативно. Повредите на панкреасот и на бубрезите почесто изнудуваат оперативен третман. Исто така, повредите на белодробие то заздравуваат најчесто со конзервативен третман.

РЕФЕРЕНЦИ

1. Jansen JO, Yule SR, Loudon MA. Investigation of blunt abdominal trauma. BMJ 2008, 26; 336(7650): 938-42.

Автор: Risto Rintala, Article ID: ebm00670 (030.008) © 2005 Duodecim Medical Publications Ltd

- 1. EBM Guidelines 30.04.2010 www.ebm-guidelines.com**
- 2. Упатството треба да се ажурира еднаш на 5 години.**
- 3. Предвидено е следно ажурирање до 2015 година.**